દર રવિવારે વોટ્સએપ પર પ્રકાશિત થતું કરન્ટ અફેર્સ નું એકમાત્ર મેગેઝીન

* વિદ્યાશકિત *

→**Available in PDF and JPEG format**

→ આપના વોટ્સએપ પર અંક મેળવવા માટે **Join Vidhyashakti** લખી **7359470068** પર વોટ્સએપમાંથી મેસેજ મોકલવો. આપના મોબાઇલમાં વિદ્યાશક્તિનો નંબર **SAVE** હોવો જરૂરી છે.

અંક નં- Banking Special Edition તા-૧૨ જાન્યુ-૨૦૧૭

www.vidhyashakti.blogspot.com
Email : vidhyashaktigujarat@gmail.com
સંપાદક: સહદેવસિંહ
સ્થળ : માળિયા હાટીના
જિ : જુનાગઢ

હાલના રેટ		ભારતમાં ટેક્ષ		ભારતમાં પબ્લીક સેક્ટર બેંકો	
રેપો રેટ	૬.૨૫%	ઇન્કમટેક્ષ		રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકો	૧૯
રિવર્સ રેપોરેટ	૫.૭૫%			સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા	૬
બેંક રેટ	૬.૭૫%	૦ થી ૨.૫ લાખ	૦%	IDBI	૧
સીઆરઆર	૪%	૨.૫ થી ૫ લાખ	૧૦%	ભારતીય મહિલા બેંક	૧
એસએલઆર	૨૦.૭૫%	૫ થી ૧૦ લાખ	૨૦%	કુલ	૨૭
સેવિંગ ડીપોઝીટ રેટ	૪%	૧૦ લાખ થી ઉપર	૩૦%		

બેંક વહિવટ ને લગતી ટુંકાક્ષરી

POS – point of sale
PIN – personal Identification number
RRB- Regional Rural Bank
UPI-Unified Payment Interface
USSD- unstructured supplementary service data
POP- Point Of purchase
MCLR- marginal cost of Funds based lending rate
EMI- equated monthly instalment
NPA-Non Performing Asset
SDR- Special Drawing Rights
NPCL- National Payment Corporation of India
IDS- Income Declaration Scheme
RTGS- Real Time Gross Settlement
EFT-Electronic Fund Transfer
IMPS-Immediate Payment Service
IFSC- Indin Financial System Code
MMID- Mobile Money Identification number
OTP- One Time password
NEFT- National Electronic Fund Transfer
CVV- Card Verification Value
CVC- Card Verification Code
ECS-Electronic Clearing Service
NECS-National Electronic Clearing Service
NOF-Net Owned Fund
IDL-Intra Day Liquidity
BBPS- Bharat Bill Payment System
ATM- Automated Teller Machine
CD- Certificate of Deposite
NBFC-Non Banking Financial Company
KCC- Kisan Credit Card
IBA-Indian Bank Association
MMID- Mobile Money Identification Number
CCIL- Clearing corporation of India Limited
CTS- Cheque Truncation System
MICR- Magnetic Ink Character Recognition
NACH- National Automated Clearing House
PPI- Prepaid payment Istrument
MMMF- Money Market Mutual Fund
NABARD-National Bank for Agriculture and Rural Development
CBLO- Collateralized Borrrowing and Lending Obligation
ICICI –Industrial Credit and Investment Corporation of India
SIDBI-Small Indusries Development Bank of India

* વોટ્સએપ પર વિધાશક્તિ મેળવવા JOIN VIDHYASHAKTI લખી 7359470068 પર મેસેજ કરવો.

www.vidhyashakti.blogspot.com

મની ટ્રાન્સફરના વિકલ્પ

» **IMPS** - ગમે ત્યારે રૂપિયા મોકલી શકાય છે. પરંતુ દરરોજ ની ૨ લાખ રૂપિયાની લીમીટ છે. બેંક ખાતું અને IFSC કોડ જરૂરી છે.

» **UPI** - ગમે ત્યારે રૂપિયા મોકલી શકાય છે પરંતુ એકવારમાં ૧ લાખ રૂપિયા મોકલી શકાય છે. બેંક ખાતું અને UPI કોડ જરૂરી છે.

» **NEFT** - ૧૦ લાખ રૂપિયા મોકલી શકાય છે. પરંતુ તેનો સમય સવારે ૮ થી સાંજે ૬:30 સુધીનો જ છે. બેંક ખાતું અને IFSC કોડ જરૂરી છે.

» **RTGS** - ૨ થી ૧૦ લાખ રૂપિયા મોકલી શકાય છે. પણ તેનો સમય સવારે ૮ થી બપોરે ૪:30 નો છે. બેંક ખાતું અને IFSC કોડ જરૂરી છે.

» **USSD** - ગમે ત્યારે ૫000 રૂપિયા મોકલી શકાય છે. તેનાં માટે બેંક ખાતું અને આધાર નંબર જરૂરી છે.

દેશમાં કાર્ડ સેવા પુરી પાડતી મુખ્ય કંપની

» VISA

હેડકવાર્ટર-ફોસ્ટર સીટી ,કેલિફોર્નીયા. યુએસએ-
સીઇઓ-અલ કેલી
સ્થાપના -૧૯૫૮

» MASTER CARD

હેડ કવાર્ટર –ન્યુયોર્ક(યુએસએ)
સીઈઓ -અજય બાંગા
સ્થાપના-૧૯૬૬

» RUPAY

સ્થાપના-૨૬ માર્ચ ૨૦૧૨
નેશનલ પેમેન્ટ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા
ડેબીટ કાર્ડ અને પેમેન્ટ સિસ્ટમ પુરા પાડે છે

www.vidhyashakti.blogspot.com

RBI (Reserve Bank of India)

-૧૯૨૬ માં રોયલ કમિશન ઓન ઇન્ડિયા કરન્સી એન્ડ ફાઇનાન્સ (હિલ્ટન યંગ કમિશન) ની ભલામણો પર RBI ની સ્થાપના થઇ છે.

-ડો. આંબેડકરે બેંકની કાર્ય કરવાની પધ્ધતિ અને તેનો દ્રષ્ટીકોણ હિલ્ટન યંગ કમિશન સમક્ષ રાખ્યો હતો. હિલ્ટન યંગ કમિશને ડો. આંબેડકરે લખેલ " ધ પ્રોબ્લેમ્સ ઓફ રૂપી-ઇટ્સ ઓરીઝીન એન્ડ ઇટ્સ સોલ્યુશન " ની જોરદાર પ્રસંશા કરી હતી. અને તેની ઘણી બાબતો ભારતીય રિઝર્વ બેંક અધિનિયમ-૧૯૩૪માં સમાવી લેવાય હતી.

-રીઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા એક્ટ-૧૯૩૪ હેઠળ ૧એપ્રિલ ૧૯૩૫માં RBI ની સ્થાપના કલકતામાં કરવામાં આવી હતી અને ૧૯૩૭માં મુંબઇ સ્થળાંતર થઇ હતી.

-૧ જાન્યુ. ૧૯૪૯માં RBI નું રાષ્ટ્રીયકરણ થયું.

-૧૮૬૧ સુધી પ્રેસીડેન્સીયલ બેંકો ચલણ બનાવતી હતી. પરંતુ ૧૮૬૧નાં પેપર કરન્સી એક્ટ થી છાપકામનું સંચાલન ભારત સરકાર હસ્તક આવી ગયુ

- RBI માં ૨૧ મેમ્બર સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ ડીરેકટર હોય છે. જયારે ૧ ગવર્નર અને ૪ ડેપ્યુટી ગવર્નર હોય છે.

-હાલમાં ગવર્નર-ઉર્જીત પટેલ છે જયારે ડેપ્યુટી ગવર્નર-(૧) આર. ગાંધી (૨) એસ. એસ. મુદ્રા (૩) એન. એસ. વિશ્વનાથન (૪) વિરલ આચાર્ય છે.

- RBI ની ઝોનલ ઓફિસ મુંબઇ, ચેન્નાઇ, કલકતા અને મુંબઇમાં છે. જયારે ૧૭ રીઝીયોનલ અને ૧૧ સબ ઓફિસ છે.

- ભારત સરકારની કંપની સિક્યુરીટી પ્રિન્ટીંગ એન્ડ મીન્ટીંગ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા લીમીટેડ(SPMCIL) ના નોટ છાપવાનાં પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ નાસિક(મહારાષ્ટ્ર) , દેવાસ(મધ્યપ્રદેશ) માં છે.

- RBI હસ્તકની કંપની ભારતીય રીઝર્વ બેંક નોટ મુદ્રણ પ્રા. લીમીટેડ (BRBNMPL) ના નોટ છાપવાનાં પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ મસુરી(કર્ણાટક) , સાલબની(બંગાળ) માં છે.

- RBI દ્વારા મુંબઇ, નોયડા, કલકતા અને હૈદ્રાબાદમાં સિક્કા છાપવામાં આવે છે.

RBI નું કાર્ય

-મૌદ્રિક નીતિ તૈયાર કરવી,અમલમાં મુકવી અને તેના પર નિયંત્રણ રાખવું.
-નાણાકિય પ્રણાલી જાળવવી
-વિદેશી મુદ્રાની લેણદેણ પર દેખરેખ અને નિયંત્રણ રાખવું.
-ચલણી નોટ અને સિકકા બહાર પાડવા, વિનિમય કરવું અને યોગ્ય સમયે તેનો નાશ કરવો.
-સરકારના બેંકર અને બેંકોના બેંકર તરીકે કાર્ય કરવું.
-શાખ નિયંત્રણ કરવું

www.vidhyashakti.blogspot.com

-અર્થ વ્યવસ્થાને નિયંતત્રીત કરે છે.

RBI ના કાયદા

-ભારતીય રીઝર્વ બેંક અધિનિયમ -૧૯૩૪

-ગવર્નમેન્ટ સિક્યુરીટીઝ એકટ -૨૦૦૬

-બેંન્કિગ રેગ્યુલેશન એકટ-૧૯૪૯

-ફોરેન એકચેંજ મેનેજમેન્ટ એકટ-૧૯૯૯

-પેમેન્ટ એન્ડ સેટલમેન્ટ સીસ્ટમ એકટ-૨૦૦૭

- RBI નું નાણાકીય વર્ષ – ૧ જુલાઇથી ૩૦ જુન
- RBI નાં પ્રથમ ભારતીય ગવર્નર સી.ડી. દેશમુખ હતાં.

-૧૦૦૦, ૫૦૦૦ અને ૧૦૦૦૦ ની નોટ 1954માં ચલણ માં આવી હતી અને ૧૯૭૮માં રદ કરવામાં આવી હતી.

-મનમોહનસિંહ એકમાત્ર એવા પ્રધાનમંત્રી હતાં કે જેમણે આરબીઆઇ નાં ગવર્નર રહ્યા હતાં.(૧૯૮૨-૮૫)

- RBI નાં પ્રથમ ગવર્નર સર ઓસ્બોરને સ્મીથ હતાં.
- RBI એશિયાન કલિયરીંગ યુનિયનની મેમ્બર બેંક છે

NPCI (National Payment Corporation of India)

-NPCI દેશની રીટેઇલ પેમેન્ટ સિસ્ટમ અને બેંકિંગ નેટવર્ક માટે એક છત્ર જેવું કામ કરે છે.

-આરબીઆઇ અને દેશની મુખ્ય બેંકો તેની પ્રમોટર છે.

-NPCI ની સ્થાપનાં કંપની એક્ટ મુજબ ૨૦૦૮માં થઇ છે.

-મુંબઇમાં હેડકવાર્ટર ધરાવતી NPCI નાં ચેરમેન શ્રી બાલાચંદ્રન એમ.છે જયારે સીઇઓ એ.પી.હોતા છે.

-હાલમાં NPCI નીચે મુજબની સેવાઓ ભારતની વિવિધ બેંકોને પુરી પાડે છે.

(1) National Financial Switch (NFS)- દેશનાં ૧૯૮૯૫૩ એટીએમ ને સેવા પુરી પાડે છે.

(2) Immediate Payment Service(IMPS)- મોબાઇલ નંબર સાથે પેમેન્ટની રીઅલ ટાઈમ સેવા પુરી પાડે છે.

(3) Unified Payment Interface(UPI) –એક જ મોબાઇલ એપ્પ માં વિવિધ બેંકોની સેવા પુરી પાડે છે.

(4) BHIM (Bharat Interface for Money)- UPI ઇન્ટરફેસ નાં આધારે સેવા પુરી પાડે છે.

(5) *99#- USSD કોડના આધારે મોબાઇલ બેંકિંગ સેવા પુરી પાડે છે.

(6) National Automated Clearing House(NACH)

(7) Cheque Truncation System (CTS)-ઓનલાઇન ઇમેઝ બેઝ ચેક કલિઇરીંગ સિસ્ટમ છે.

(8) Adhar Payment Bridge System(APBS)

(9) RuPay Card- ડેબીટકાર્ડ

(10)Bharat Bill Payment System(BBPS)

SBI(State Bank of India)

-૧૭૭૦માં પ્રથમવાર એલેકઝાન્ડર એન્ડ કંપની દ્વારા યુરોપીયન પ્રણાલી પર આધારીત બેંક ઓફ હિન્દુસ્તાન શરૂ કરી. પણ નિષ્ફળ ગઇ

-SBI ની સ્થાપના બેંક ઓફ કલકતા તરીકે ૨-જુન -૧૮૦૬માં થયેલ. બાદમાં ૧૮૦૯માં તેનું નામ બેંક ઓફ બેંગાલ થયું હતું.

-૨૭ જાન્યું. ૧૯૨૧ ના રોજ બેંક ઓફ બંગાલમાં બીજી બે પ્રેસિડેંશિયલ બેંક (૧) બેંક ઓફ બોમ્બે(સ્થાપના-૧૮૪૦) અને (૨) બેંક ઓફ મદ્રાસ (સ્થાપના-૧૮૪૬) મર્જ થઇ અને ઇમ્પિરીયલ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા નામ અપાયુ.

-૧ જુલાઇ ૧૯૫૫માં તેનું નામકરણ સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા(SBI) તરીકે થયું.

-૨ જુને ૧૯૫૬ સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાનું રાષ્ટ્રીયકરણ થયું.

-૧૯૬૦માં સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા (સબસીડરી બેંક) એક્ટ -૧૯૫૯ હેઠળ ૮ બેંકોનું નિયંત્રણ તેને સોપાયું

SBI ની સંલગ્ન બેંકો

૧ સ્ટેટ બેંક ઓફ પટીયાલા – પટીયાલા- પંજાબ (સ્થાપના-૧૯૧૭)

૨ સ્ટેટ બેંક ઓફ મિસોર -બેંગ્લોર-કર્ણાટક (સ્થાપના-૧૯13)

3 સ્ટેટ બેંક ઓફ બિકાનેર એન્ડ જયપુર - જયપુર રાજસ્થાન (સ્થાપના-૧૯૬3)

૪ સ્ટેટ બેંક ઓફ હૈદ્રાબાદ - હૈદ્રાબાદ (સ્થાપના-૧૯૪૧)

૫ સ્ટેટ બેંક ઓફ ત્રાવણકોર-તિરવનંતપુરમ- કેરળ (સ્થાપના-૧૯૪૫)

૬ ભારતીય મહિલા બેંક-દિલ્હી (સ્થાપના-૨૦13)

૭ સ્ટેટ બેંક ઓફ સૌરાષ્ટ્ર (13 ઓગષ્ટ ૨૦૦૮ માં એસબીઆઇમાં ભળી ગઇ)(ઉલ્લેખનીય છે કે ૧૯૦૨માં સ્થપાયેલ ભાવનગર દરબાર બેંક ૧૯૪૮માં સ્ટેટ બેંક ઓફ સૌરાષ્ટ્ર બની હતી.)

૮ સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્દોર(૧૫ જુલાઇ ૨૦૧૦માં એસબીઆઇમાં ભળી ગઇ)

-SBI નો લોગો અમદાવાદનાં કાંકરીયા તળાવનો એરીયલ વ્યું છે. જેને ૧ ઓક્ટો.૧૯૭૧માં શેખર કામતે ડીઝાઇન કર્યો છે.

-SBI ની દેશમાં ૧૮3૫૪ બ્રાંચો છે. ૧૯૧ ઓવરસીઝ ઓફિસ સાથે 3૬ દેશમાં કાર્યરત છે.

-SBI બેંકના દેશમાં ૪૯૫૭૭ અને સમગ્ર ગ્રુપનાં ૫૮૫૪૧ એટીએમ છે.

www.vidhyashakti.blogspot.com

-SBI માં ૨૯૩૪૬૯ કર્મચારી છે.

-SBI વિશ્વ માં સૌથી વધુ બ્રાંચ ધરાવવામાં બિજા નંબરે છે.

-SBI ની પ્રથમ વિદેશી શાખા કોલંબોમાં શરૂ થયેલ, જેની શ્રીલંકામાં જુલાઇ ૨૦૧૪માં ૧૫૦ જયંતિ ઉજવાઇ હતી. (ઉલ્લેખનીય છે કે ૧૮૬૪માં શરૂ થઇ ત્યારે બેંક ઓફ હિન્દુસ્તાન ની શાખા હતી. બાદમાં ૧૮૬૭માં તે બેંક ઓફ મદ્રાસ બની હતી.૧૯૨૧ માં તે ઇમ્પિરીયલ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાનો હિસ્સો બની અને ૧૯૫૫માં તે SBI ની બ્રાંચ બની.)

-SBI ની સંલગ્ન ૬ બેંકોને મર્ઝ કરવાની મંજુરી ૧૫ જુને ૨૦૧૬ની કેબીનેટ બેઠકમાં મળી ગઇ છે.

-ફોર્ચ્યુનની ૫૦૦ કંપની ઓમાં SBI ૨૩૨માં ક્રમે હતી.

<u>બેંકીંગ ફેકટ ડેટા</u>

-હાલમાં દેશમાં ૨૧૯૫૭૮ એટીએમ છે.**(RBI બુલેટીન ડીસે. ૨૦૧૬)**

-દેશમાં પીઓએસ-૧૫૧૨૦૬૪ છે.**(RBI બુલેટીન ડીસે.૨૦૧૬)**

-સંમ્પુર્ણપણે ભારતીય દ્વારા સંચાલીત પ્રથમ બેંક – પંજાબ નેશનલ બેંક-૧૮૯૫

-૧૯ જુલાઇ ૧૯૬૯માં ૫૦ કરોડ થી વધુ નાણા ધરાવતી ૧૪ બેંકોનું રાષ્ટ્રીયકરણ થયું

-૧ એપ્રિલ ૧૯૮૦માં ૨૦૦ કરોડ થી વધું નાણા ધરાવતી ૬ બેંકોનું રાષ્ટ્રીયકરણ થયું.

-ભારતમાં આવનાર પ્રથમ વિદેશી બેંક-**Comptoire d'Escompte De Paris of France -1860**

-લાલા લજપત રાય દ્વારા પંજાબ નેશનલ બેંક શરૂ થયેલ

-મહાત્માં ગાંધીના હસ્તે ખુલી મુકાયેલ બેંક- યુનિયન બેંક ઓફ ઇન્ડિયા ૧૯૧૯

-દેશમાં ૨૬ કરોડ જનધન ખાતા ખુલ્યા છે

-દેશમાં પ્રથમ એટીએમ-૧૯૮૭માં મુંબઇમાં **HSBC** બેંક દ્વારા શરૂ થયેલ.

-દેશની બહાર શાખા શરૂ કરનાર પ્રથમ બેંક - બેંક ઓફ ઇન્ડિયા -૧૯૪૬ - લંડન

-ક્રેડીટ કાર્ડ શરૂ કરનાર પ્રથમ બેંક - સેંન્ટ્રલ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા

-ઇન્ટરનેટ બેંકિંગ સુવિધા આપનાર પ્રથમ બેંક – ICICI

-બોલતુ એટીએમ શરૂ કરનાર પ્રથમ બેંક – યુનિયન બેંક ઓફ ઇન્ડિયા

-IMF નાં ૨૦૧૫નાં રીપોર્ટ મુજબ વિશ્વમાં બેંકોની સૌથી વધુ બ્રાંચો ભારતમાં છે, ભારતમાં વિવિધ બેંકોની ૧.૨૦ લાખ થી વધુ બ્રાંચ છે, જયારે ૯૫૬૮૦ બ્રાંચ સાથે ચીન વિશ્વ માં બિજા નંબરે છે.(RBI નાં જુન ૨૦૧૬ નાં ડેટા મુજબ દેશમાં૧.30 લાખ બ્રાંચ છે)

-ભારતમાં ૧ લાખ લોકોએ સરેરાશ ૧૩.૫૪ બેંક બ્રાંચ છે.

* વોટ્સએપ પર વિધાશક્તિ મેળવવા **JOIN VIDHYASHAKTI** લખી **7359470068** પર મેસેજ કરવો.

www.vidhyashakti.blogspot.com

ભારતની મુખ્ય બેંકો

ક્રમ	બેંકનું નામ	સ્થાપના વર્ષ	મુખ્ય મથક	વડા/CEO
૧	બેંક ઓફ બરોડા	૧૯૦૮	વડોદરા	પી.એસ.જયાકુમાર
૨	અલાહાબાદ બેંક	૧૮૬૫	કલકતા	રાકેશ શેઠી
૩	બેંક ઓફ ઇન્ડિયા	૧૯૦૬	મુંબઇ	મેલવીન રેગો
૪	કેનરા બેંક	૧૯૦૬	બેંગ્લોર	રાકેશ શર્મા
૫	સેન્ટ્રલ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા	૧૯૧૧	મુંબઇ	રાજીવ રીષી
૬	કોર્પોરેશન બેંક	૧૯૦૬	મેંગ્લોર	જયકુમાર ગર્ગ
૭	પંજાબ નેશનલ બેંક	૧૮૯૪	ન્યુ દિલ્હી	ઉષા અનંતસુબ્રમણ્યમ
૮	સીન્ડીકેટ બેંક	૧૯૨૫	મણિપાલ	અરૂણ શ્રીવાસ્તવ
૯	યુનિયન બેંક ઓફ ઇન્ડિયા	૧૯૧૯	મુંબઇ	અરૂણ તિવારી
૧૦	યુકો બેંક	૧૯૪૩	કલકતા	રવિ કિશન ઠાકર
૧૧	વિજયા બેંક	૧૯૩૧	બેંગ્લોર	કિશોરકુમાર સાંચી
૧૨	ICICI	૧૯૯૪	મુંબઇ	ચંદા કોચર
૧૩	HDFC	૧૯૯૪	મુંબઇ	આદિત્ય પુરી
૧૪	NABARD	૧૯૮૨	મુંબઇ	ડો. હર્ષકુમાર ભાણવાલા
૧૫	IDBI	૧૯૬૪	મુંબઇ	કિશોર ખરાટ
૧૬	SIDBI	૧૯૯૦	લખનઉ	ડો.ક્ષત્રપતિ શિવાજી
૧૭	દેના બેંક	૧૯૩૮	મુંબઇ	અશ્વિની કુમાર
૧૮	AXIS બેંક	૧૯૯૩	અમદાવાદ	શિખા શર્મા
૧૯	ઓરીએંટલ બેંક ઓફ કોમર્સ	૧૯૪૩	ગુડગાંવ	અનિમેષ ચૌહાણ
૨૦	યશ બેંક	૨૦૦૪	મુંબઇ	રાણા કપુર

* ૧૦ જાન્યુ.૨૦૧૭ ની સ્થિતી

* વોટ્સએપ પર વિદ્યાશક્તિ મેળવવા JOIN VIDHYASHAKTI લખી 7359470068 પર મેસેજ કરવો